

ristare Ulvkel f. ö. icke visar någon likhet. Det är under sådana förhållanden synnerligen vanskligt att bedöma värdet av formen 46—49 **fupu**, om nu den andra runan verkligen har varit **u**, vilket förefaller sannolikt. Former, som tyda på u-omljud i detta ord, äro dock rätt väl styrkta: **fupur** U 341, **fupor** U 234, **fopur** U 32, 34, Sö 115, L 2 Råby, Håtuna sn, L 29 Svarsta, Håbo-Tibble sn, L 117 Håmö, Läby sn, L 576 Örby, Lagga sn, **faupur** Sö 382, L 258 Åbyggeby, Vendsels sn. Sannolikt har **a** i detta ord labialiserats till **ø** genom u-omljud i förening med den föregående labiala konsonanten **f**. Förmodligen har uttalet varit växlande: dels det ljudlagsenliga *føður*, dels det genom utjämning inom böjningen uppkomna *faður*.

Oklar är innebörden av inskriftens sista ord, 75—82 **lufa : lipi**. De stå för sig, ristade på korsets fot. Det är sålunda icke säkert, huruvida de utgöra ett självständigt meddelande eller ansluta sig till något i det föregående, i så fall snarast runslingans sista sats **ulfkil : iuk · ru**. Brate översätter **lufa : lipi** 'med handleden'. Möjligen är det en bestämning till *Ulfkell*, **lipi** måste i så fall vara substantivet *liði*, m. 'följeslagare, hirdman', känt från Karlevi-stenen (*DR* 411). *Lofa liði* skulle i så fall innebära, att Ulvkel har tillhört Loves *lið*, ett krigarfölje vars anförare har varit en man vid namn Love.

Ristningen har två kors, liksom exempelvis den av Torbjörn ristade U 474. Båda äro mycket enkla. Det övre har samma form som på U 461.

480. Tagsta, Alsike sn.

Pl. 91.

Litteratur: B 1131, L 568, D 2: 233. J. Bureus, *Monumenta Sveo-Gothica Haftenus Exsculpta* (1624), n:r 31, Fa 6 s. 74 n:r 143 (Bureus' egen uppteckning), Fa 5 n:r 2, Fa 1 s. 3, Fa 10: 1 n:r 31, Fa 10: 2 n:r 33; *Ransakningarna* 1667—84; J. Hadorph, *Resejournal* 1682; J. Peringskiöld, *Monumenta* 3, bl. 153; O. Celsius, *Svenska runstenar* (F m 60) 1, s. 219; E. Brate, *Anteckningar* 1909 (ATA).

Äldre avbildningar: Bureus, teckning (i Fa 10: 2), träsnitt (*Mon. Sveo-Goth.*, Fa 10: 1); J. Leitz och J. Hadorph, träsnitt (i Peringskiölds *Monumenta* och B 1131); Dybeck a. a.; Brate foto 1909 (ATA).

Runstenen står i södra kanten av en liten skogsbacke, ung. 80 m. N om landsvägen Alsike kyrka—Knivsta station, strax Ö om en gärdesväg, som ung. mitt emellan Skäggesta och Tagsta går norrut från landsvägen. Marken tillhör nu Hagelstena, men är köpt från Tagsta. Stenen restes här år 1940. — Platsen är utmärkt på Geologiska kartbladet »Sigtuna».

Stenen fanns enligt Bureus »I Takstadha gärde i Alzäke» (Fa 6, Fa 10: 2), »Tackstad i Gärdet» (Fa 5), »Widh Takstad i Alzeke» (*Mon. Sveo-Goth.*). — I *Ransakningarna* uppges, att en runsten finnes »wedh Tagestadh». Hadorph: »Takstad gärde wid vägen.» Träsnittet i Peringskiölds *Monumenta* har påskriften: »Tacksta på gärdet wid vägen», »mitt för Hagstena by» (B 1131: »Tackstops Herregård i Alssike S.», L 568: »Takstad, vid vägen, midt för Högstena»). — Dybeck meddelar, att stenen »ligger på en höjd i södra gärdet». Enligt beskrivningen till Geologiska kartbladet »Sigtuna» (1865) »låg stenen som bro i gärdet N.W. om Hagelstena». Tydligt är, att stenen icke alltid har funnits på samma plats som nu. Den har ursprungligen stått i gärdet, nära vägen, mitt för Hagelstena, men i senare tid, troligen omkring 1865, blivit flyttad upp till stenbacken.

Gröngrå granit med ljusare fläckar. Höjd 2,85 m., över nuvarande markytan 2,20 m., största bredd 1,65 m. Ytan är slät och jämn. Ristningen är synnerligen väl utförd, utomordentligt tydlig och väl bevarad. Linjerna äro breda, djupa och jämna. Mot den mörkare stenyten stå de ristade linjerna ljusa. Varje runa i inskriften är fullt säker.

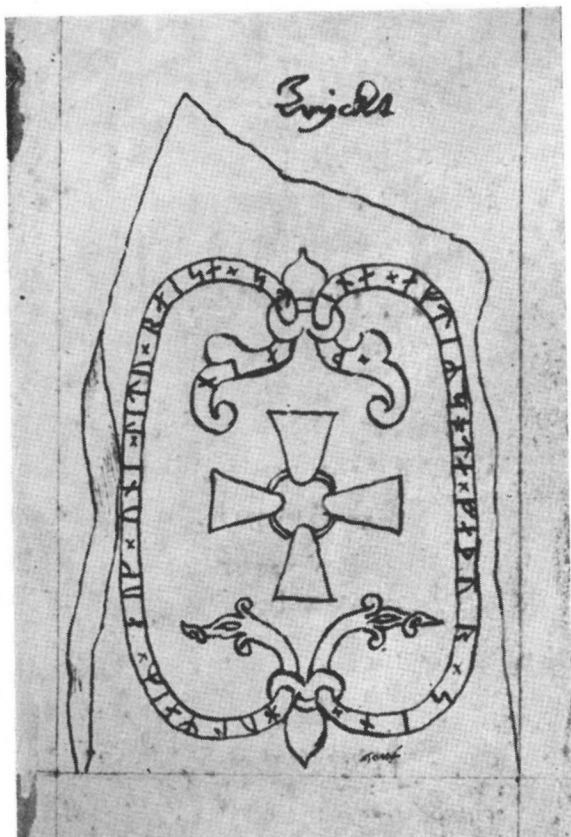

Fig. 201. U 480. Tagsta, Alsike sn.
Efter teckning av Bureus.

Fig. 202. U 480. Tagsta, Alsike sn.
Efter träsnitt av Bureus.

Inskrift:

× hulmair × auk × kuni × litu × raisa × stain × × pina × eftir × sota × faður sin ×
5 10 15 20 25 30 35 40 45

Holmgæirr ok Gunni letu reisa stæin þenna æftir Sota, faður sinn.

»Holmger och Gunne läto resa denna sten efter Sote, sin fader.»

Till läsningen: 11 **k** är icke stunget. På 33 **e** finnes en grund fördjupning, sannolikt huggen. Intet sk efter 46 **r**.

Bureus (Fa 6): 11 **k** saknas (11—14 **uni**), 33 **e**; Fa 10: 2: 11 **k** saknas, 33 **a**, sk saknas framför 1 **h** och efter 28 **n**; *Mon. Sveo-Goth.*: 11 **k** saknas, 33 **n**, sk saknas framför 1 **h**, efter 28 **n** och 37 **a**. — Hadorph: 11—14 **kuni**, 24—28 **staiin**, 33 **e**. B 1131: 11—14 **kuni**, 24—28 **stain**, 33 **e**; intet sk efter 46 **r**, ej heller framför 29 **p**. — Också Dybeck saknar sk framför 29 **p**; däremot har han sådant efter 46 **r**. — Brate har × efter 46 **r**.

1—7 **hulmair** är sannolikt en felristning för **hulmkair**. Ristaren har, sedan han huggit **m**, förbisett **k** på grund av likheten mellan **m**- och **k**-runorna. Om namnet *Holmgæirr* se E. Wessén, *Nordiska namnstudier*, s. 105. — Om namnet *Gunni* se Sö 188. — Om namnet *Soti* se U 54. Runstenen U 479 vid Alsike prästgård, 1½ km. V om U 480, är rest över en man Siguly, »Sotes broder». Då namnet Sote är rätt ovanligt, är det mycket sannolikt, att Sote på U 479 och U 480 är samme man. De båda runstenarna måste då vara ungefär samtida. Vi lära genom inskrifterna känna flera medlemmar av samma släkt:

Sote		Sigulv g. m. Gyrð	
Holmger	Gunne	Åsmund	e - ir

U 480 är en skickligt utförd, ehuru starkt stiliserad ristning. Den tillhör en grupp av runstenar, som man med goda skäl har tillskrivit Fot, t. ex. Jarlabanke-stenarna U 127, 164, 212, 261. Jfr särskilt den av Fot signerade stenen U 167, som har samma mönster, ehuru anpassat efter stenens form, och samma karakteristiska runformer. Att det är samme ristare, som har utfört U 480 och de nämnda Jarlabanke-stenarna, torde i varje fall vara ovedersägligt.

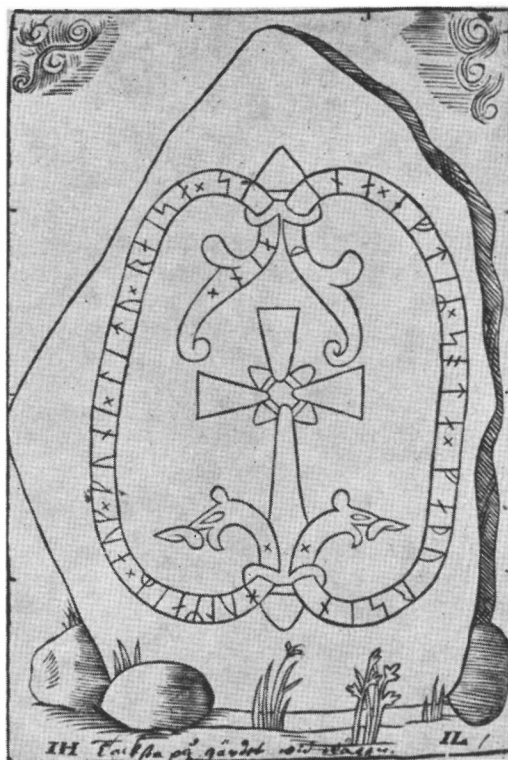

Fig. 203. U 480. Tagsta, Alsike sn. Efter B 1131.